

Ref.nr: 2019/35932

Oslo, 1. oktober 2020

Fylkesmannen i Oslo og Viken, fmovpost@fylkesmannen.no

kopi: OOFs medlemsorganisasjoner

Høringsuttalelse til:

HANDLINGSPLAN FOR SKOGBRUK I OSLO OG VIKEN 2020-2024

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner og 43 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken, og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivet i regionen. OOF har følgende forslag til endringer og forbedringer av handlingsplanen:

- **Naturmangfold og friluftsliv er svært mangelfullt behandlet i handlingsplanen.**
- **OOF foreslår derfor et nytt satsingsområde for å styrke naturmangfold og friluftsliv i Oslo og Vikens skoger.**
- **En strategisk plan for skogbruket i Oslo og Viken må utarbeides før dette forslaget til handlingsplanen vedtas.**
- **Natur- og friluftslivsorganisasjonene har ikke vært involvert i arbeidet med handlingsplanen. Det har derimot skogbrukets organisasjoner vært.**
- **OOF foreslår en rekke nye mål for å sikre en bærekraftig skogproduksjon som ivaretar naturmangfoldet og sikrer friluftslivets interesser.**
- **OOF foreslår at kartleggingen og registrering av verneverdige naturmangfold i skogen styrkes.**
- **OOF foreslår å endre målet for tilskudd slik at en sikrer at tiltakene som det gis tilskudd til ivaretar hensyn til naturmangfold og friluftsliv.**
- **Ved tilskudd til og bygging av skogsbilveier skal hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdier i friluftslivet ivaretas.**

NATURMANGFOLD OG FRILUFTSLIV ER SVÆRT MANGELFULLT BEHANDLET I

HANDLINGSPLANEN

Den største utfordringen med denne handlingsplanen er at skogens betydning for naturmangfoldet og for friluftsliv, naturopplevelse og folkehelse er utelatt.

Sentrale deler av Viken fylkeskommune og Oslo utgjør landets mest urbane områder med om lag 1,3 millioner innbyggere. For befolkningen her er skogområdene i Marka svært viktig friluftslivsområder. Også omkring de andre byene og tettstedene i fylket er skogområdene omkring viktige friluftslivsområder.

OOF mener av den grunn at naturmangfold og friluftsliv burde vært et eget satsingsområde, slik det var i høringsutkastet til «Strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo, 2016-2019». Her var «Skogens øvrige samfunnsverdier» et eget satsingsområde som OOF i stor grad støttet. Dessverre ble dette satsingsområdet tatt ut av planen etter at høringsrunden var gjennomført.

I regjeringens Stortingsmelding nr. 6 om skogbruk fra 2017 er «Miljøhensyn i skogbruket» (s. 14) definert som et viktige tiltak. Her står det blant annet følgende:

- «Økt aktivitet i skogbruket skal kombineres med økt kunnskap om miljøverdiene i skog og styrkede miljøhensyn i skogbruket.»
- «Regjeringen vil sammen med skognæringen utrede hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige for økt ivaretagelse av nøkkelbiotoper.»
- «Regjeringen vil kartlegge hvor den eldste skogen finnes, for å sikre god forvaltning av denne.»

I tillegg har Stortinget vedtatt et mål om å verne 10 % av skogarealet i Norge. Denne målsettingen er etter hva OOF kan se ikke nådd, hverken på landsbasis eller for Viken. Dette burde derfor være et punkt som en strategiplan/handlingsplan for skogbruket i Viken må svare på. For OOF er det særlig viktig å få vernet de siste restene av gammel naturskog i Marka.

Et lyspunkt i handlingsplanen må nevnes. OOF støtter målet, på side 11, om å styrke kart og informasjon fra miljøregistreringene slik at skogbruksplanene kan bli et godt og effektivt verktøy for skogbruket.

OOF foreslår, på bakgrunn av ovenstående, et ekstra satsingsområde med følgende mål:

Styrking av Naturmangfold og friluftsliv

Mål:

- **Skogen i Oslo og Viken er et viktige friluftslivsområde for befolkningen, som bidrar til naturopplevelser og styrking av den fysiske og mentale folkehelse.**

- Skogbruket bidrar til et variert og attraktivt skogbilde med høyt naturmangfold og et godt nettverket av ferdselsårer for friluftslivet.
- Skogbruket ivaretar naturmangfoldet i skogen gjennom å økt kartlegging, mere kunnskaper og god planlegging.
- Skogbruket i Oslo og Viken skal øke bruken av alternative hogstmetoder som styrker naturmangfold og friluftsliv.
- Skogbruket skal bidra til et effektivt og målrettet vern slik at minst 10 % av de mest verdifulle og representativ skogområdene vernes så hurtig som mulig.
- Skogbruket bidrar til gode medvirkningsprosesser og samarbeider godt med kommuner og natur- og friluftslivsorganisasjonene for å sikre naturmangfold og friluftsliv.

OOF MENER AT EN STRATEGISK PLAN FOR SKOGBRUKET I OSLO OG VIKEN MÅ UTARBEIDES FØR HANDLINGSPLANEN

Denne handlingsplanen for skogbruket i Oslo og Viken er utarbeidet uten at det er laget en samlet strategisk plan for skogbruket i det nye stor-fylket.

Fylkesmannen skriver at en i stedet «tar sikte på å videreføre hovedlinjene i de tidligere strategidokumentene Strategi for økt aktivitet i skogbruket i Buskerud 2014-2017, Strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo 2016-2019, og Regionalt bygdeutviklingsprogram for Østfold 2013-2016.»

Disse planene er nå en god del år gamle og forutsetningen har endret seg siden den gang. FNs Naturpanel har f.eks. grundig dokumentert å slått fast at tap av naturmangfold er en like viktig utfordring for jordkloden som klimaendringene.

Ifølge stortingsmelding 14 (Handlingsplan for naturmangfold, 2016), er dette også en svært aktuelt problemstilling i norske skoger. I meldingen står det at «ca. 60 prosent av de kjente artene i Fastlands-Norge er knyttet til skog» og at om lag 975 arter er «antatt å være negativt påvirket av tidligere eller nåværende arealendringer knyttet til skogbruksaktivitet».

OOF mener derfor at fylkesmannen må utarbeide en ny strategisk plan for skogbruket i Oslo og Viken, før dette forslaget til handlingsplan vedtas.

MANGLENDE MEDVIRKNING FRA NATUR- OG FRILUFTSLIVSORGANISASJONENE

Skogen i Oslo og Viken er som vi tidligere har vært inne på et svært viktig friluftslivsområde for befolkningen. Den er også leveområde for et utall arter, deriblant rødlistede arter. Aller viktigst er Marka som om lag 1,2 millioner nordmenn sogner til.

Vi er derfor svært forundret over at Fylkesmannen i Oslo og Viken kun har invitert skogbruksnæringen med på dette arbeidet. Natur- og frilufsorganisasjoner er ikke invitert med i arbeidet med denne offentlige handlingsplanen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken er statens «forlengede arm» i fylkene og bør etter OOFs behandle alle saker og planer på en breiast mulig måte, slik at regjerings målsettinger blant annet på friluftsliv og naturmangfold i skog blir inkludert på en seriøs måte.

OOF mener derfor at Fylkesmannen Oslo og Viken må invitere natur- og frilufsorganisasjonene når det skal utarbeides helhetlige planer for skogen. En kan ikke bare invitere skognæringen.

OOFs KOMMENTAR TIL SAMMENDRAGET (s. 3)

OOF mener at det i denne handlingsplanen er viktig å presisere at det er «bærekraftig skogbruk» som anbefales og ikke bare et ordinært og tradisjonelt skogbruk. Vi mener også at det er omdiskutert hvorvidt skogbruk alltid er et klimatiltak.

OOF foreslår derfor følgende presiseringer (understreket), i tredje avsnitt, under sammendraget på side 3: **Bærekraftig skog- og trebruk kan være viktige klimatiltak.**

OOF KOMMENTARER TIL HOVEDMÅLET FOR HANDLINGSPLANEN

Hovedutfordringen med planens hovedmål, «å øke aktiviteten og verdiskapingen i skogbruket gjennom bærekraftig forvaltning av skogen i Oslo og Viken», er at målet om «bærekraftig forvaltning» i liten grad følges opp i planen.

Naturmangfold og friluftslivet, som burde være viktige element i en bærekraftig forvaltning er ikke fulgt opp med hverken satsingsområder eller tiltak.

OOF har derfor følgende forslag til nytt hovedmål for handlingsplanen (første setning i første avsnitt på s. 5):

Skogen i Oslo og Viken skal gjennom bærekraftig forvaltning og økt aktivitet bidra til verdiskapingen i skogbruket, til å ta vare på naturmangfoldet og til å bidra til befolkningens muligheter for friluftsliv, naturopplevelse og fysisk aktivitet.

OOF mener at formuleringen i første setningsledd i tredje avsnitt på side 5 – «Et aktivt skogbruk er et godt klimatiltak, ...» – er omdiskutert og vi foreslår en endring her.

OOF foreslår følgende endring i første setningsledd, tredje avsnitt på side 5:

Et aktivt skogbruk, gjennomført på en bærekraftig måte, kan være et godt klimatiltak. Det forutsetter at en også tar hensyn til binding av karbon gjennom gammel skog og skog med et kontinuerlig skogdekke.

SATSINGSOMRÅDE 1: BÆREKRAFTIG SKOGPRODUKSJON OG EFFEKTIV BRUK AV VIRKEMIDLER (s. 7)

Dette satsingsområdet er delt inn i 3 deler og OOF har kommentarer til alle disse:

OOFs KOMMENTARER TIL KAP. 1.1 BÆREKRAFTIG SKOGPRODUKSJON

«Bærekraftig skogproduksjon» er i handlingsplanen definert som mere planting (av gran?), mere ungskogpleie (der gran skal prioriteres?) og andre skogkulturtiltak. Skogens betydning for naturmangfoldet og for friluftslivet er ikke inkludert i denne planens tolkning av en «bærekraftig skogproduksjon». Dette er som nevnt tidligere svært overraskende og også nokså forunderlig for OOF, særlig på bakgrunn av skogbrukets langvarige arbeid og engasjement med å ta andre brukergrupper og naturmangfoldet på alvor.

For å tydeliggjøre hva OOF mener ligger i begrepet «Bærekraftig skogproduksjon» forslår vi følgende endringer av det første målpunktet på side 7 (tilføyelse er understreket)

Opprettholde og øke aktiviteten og verdiskapningen i skogbruket gjennom bærekraftig forvaltning, ivaretagelse av naturmangfoldet og gjennom å bidra til befolkningens muligheter for friluftsliv, naturopplevelse og fysisk aktivitet.

Forslag til nye mål knyttet til skogkultur

Handlingsplanen foreslår tiltak for å øke skogkultur-arbeidene, særlig ungskogpleie, men også mere planting og markberedning.

Økt planting av gran og markberedning vil kunne ha mange negative effekter for både friluftsliv og naturvern. En kan blant annet få en mer grandominert skog, uten den variasjon i skogbildet og treslagssammensetting som er ønskelig i et friluftslivsperspektiv.

OOF mener derfor at planen må ha mål og strategier som reduserer faren for en slik utvikling. Vi foreslår derfor at målet om å øke plantingen av gran fjernes og at det som mål kommer inn punkter om "stedstilpasset skogbruk", mer bruk av lukkede hogstformer og naturlig foryngelse.

Det er også mange som reagerer negativt på store hogstflater. Vi foreslår derfor et punkt i strategien som tilsvarer kravet i Markaforskriften på maksimum 30 dekar store flater.

OOF forslår derfor følgende nye mål på side 7:

- **Økt skogproduksjon skal ikke redusere naturmangfoldet og variasjonene i skognaturen.**
- **Skogproduksjon skal ta utgangspunkt i et "stedstilpasset skogbruk", der naturlig foryngelse av lokale treslag prioriteres foran planting.**
- **Ved foryngeshogster skal det i størst mulig grad benyttes lukkede hogstformer som legger til rette for naturlig foryngelse.**
- **Ved ungskogpleie og tynning skal en ut fra prinsippet om stedstilpasset skogbruk, sørge for variasjon i treslagssammensettingen.**
- **Hogstflatene bør ha en naturlig og landskapsmessig god arrondering, og de bør ikke være over 30 dekar.**
- **Markberedning bør unngås i områder med høy friluftslivsaktivitet.**
- **Det skal settes igang forsøk med alternative hogstmetoder som i større grad ivaretar naturmangfold og friluftsliv og som samtidig kan gi god virkeskvalitet og akseptabelt økonomisk resultat.**

OOFs KOMMENTARER TIL KAP. 1.2 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER: SKOGFOND OG ENHETLIG TILSKUDDSFORVALTNING

Vi er enige i at tilskuddsmidlene bør benyttes målrettet. Vi har foreslått å endre målene i retning av et mere bærekraftig skogbruk som ivaretar naturmangfoldet og friluftslivet. Vi ønsker derfor at tilskudd til skogkultur og lignende kan bidra til dette.

Det kan f.eks. bety tilskudd til naturlig foryngelse, lukkede hogster, skjøtsel av lauvskog og blandingsbestand o.l.

OOF mener også at det bør settes igang prosjekter med alternative hogstmetoder som i større grad ivaretar naturmangfold og friluftsliv og som samtidig kan gi tømmer av god kvalitet, f.eks. med tette årringer og mindre ungdomsved. Også driftsmetoder og økonomi bør inn i et slikt prosjekt. Her bør en søke informasjon og spisskompetanse i miljøer som allerede praktiserer slik metoder, f.eks. Oslo kommune.

Et annet tiltak bør kunne støttes med tilskudd er å etablere et «Forum for alternativt skogbruk», der alle skogeiere, kommuneskoger og andre kan møtes for å utveksle erfaringer.

OOF foreslår derfor følgende endring av det første mål-punktet på side 9 (tilføyelse er understreket):

Tilskuddsbruken i regionen skal målrettes til tiltak og områder der det har størst effekt og der hensyn til naturmangfold og friluftsliv er ivaretatt.

OOFs KOMMENTARER TIL KAP. 1.3 SKOGBRUKSPANLEGGING MED MILJØREGISTRERINGER

OOF støtter målet om å utvikle skogbruksplanen for å sikre god miljøinformasjon, slik det er beskrevet i planen: «*Det er også viktig at informasjonen i planene blir presentert på en god og forståelig måte. Dette gjelder spesielt kart og oversikter over miljøregistreringer/NiN-registreringer.*» OOF støtter også planens forslag om å styrke opplæringen av skogeiere på skogbruksplanen.

OOF gjør imidlertid oppmerksom på at det gjennom oppfølging av hogstmeldinger innenfor Marka, er avdekket at registreringene av verneverdier har vært mangelfulle. Viktige skogområder med høyt naturmangfold har blitt reddet i siste liten, som følge av frivillige innsats fra Naturvernforbundet o.l.

OOF foreslår derfor at kartleggingen og registrering av verneverdige naturmangfold i skogen styrkes.

SATSINGSOMRÅDE 2: INFRASTRUKTUR OG SAMARBEID I VERDIKJEDEN

For friluftslivet har skogsbilvegene både negative og positive sider. De ødelegger natur og kan redusere naturopplevelsen for folk. Samtidig kan de også ha positiv nytteverdi for friluftslivet, ved at de gjør naturen mer tilgjengelig.

Handlingsplanen legger opp til ombygginger av skogsbilveinettet på 200 km per år og kun 20 km ny skogbilveg per år. Lengre og tyngre tømmerbiler er begrunnelsen for det høye ombyggingsbehovet.

På side 12 i regjeringens stortingsmelding nr. 6 om skogbruk fra 2017 står det at «*regjeringen vil videreutvikle skogsvegnettet gjennom målrettet bruk av tilskudd og skogfond, samtidig som hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdier i friluftslivet ivaretas.*»

I landbruksveiforskriften gjentas disse hensynene i formålsparagrafen. Her står det at det skal "*legges vekt på hensynet til miljøverdier som naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv.*"

OOF forslår derfor følgende nye mål på side 13:

- **Ved opprusting og nybygg av skogsbilveger skal en legge stor vekt på naturmangfoldet, landskapet, kulturminner og friluftslivet.**
- **Ved planlegging av skogsbilveger skal en vurdere tiltak som kan fremme friluftslivets adgang til skogområdene og attraktive friluftsområder, som badeplasser, sopp- og bærrområder, jaktterreng, fiskeplasser og lignende.**
- **Ved planlegging av skogsbilveier skal en vurdere muligheten for å knytte skogbilveisystemer sammen, for eksempel ved å anlegge trillestier, slik at mulighetene for gjennomgående sykling og annen ferdsel knyttet til friluftsliv bedres.**

- Ved planlegging av skogsdrifter og frakt av tømmer, skal en ta hensyn til friluftslivets bruk av veiene og for eksempel unngå bruk/brøyting av skogsbilveier som benyttes til skigåing i vinterhalvåret.

SATSINGSOMRÅDE 3: SKOG- OG TREBRUK SOM DEL AV KLIMAAARBEIDET I REGIONEN

OOF er som tidligere nevnt opptatt av at et aktivt skogbruket er bærekraftig, ved at det også ivaretar både naturmangfoldet og friluftslivet. Vi mener også at gammel skog og et kontinuerlig skogdekke kan bidra positivt til karbonbinding.

OOF foreslår derfor følgende endring av første setning på side 15:

Et aktivt og bærekraftig skogbruk, som ivaretar naturmangfold og friluftsliv, er en viktig del av klimaarbeidet i regionen.

Med vennlig hilsen
Tom Fremstad
Generalsekretær

Johan Hval
Rådgiver